



Hoogste levensproductie met diepstrooiselboxen



Stef Arkink en Bertho Boswenger: 'Lagere levensproductie op grotere bedrijven'

## Diepstrooiselbox op meerderheid bedrijven met 45.000 kilo levensproductie

# X-factor voor hoge productie

Een hoge levensproductie is niet vanzelfsprekend, maar is een optelsom van de puntjes op de i binnen de bedrijfsvoering.

Student Stef Arkink speurde naar de factoren die de prestatie in de melkput verhogen. Een afkalfruimte op stro en diepstrooiselboxen in de stal springen er uit.

tekst Tijmen van Zessen

De levensproductie van de Nederlandse koe zit al een aantal jaar in de lift. Maar wat beïnvloedt de hoogte van de levensproductie nu precies? Stef Arkink, student dier- en veehouderij aan de Hogeschool Van Hall Larenstein te Wageningen, zocht uit welke factoren invloed uitoefenen op levensproductie. Daarvoor maakte Arkink gebruik van de dataset van 1770 bedrijven uit het begeleidingsysteem Agroscoop van voercoöperatie ForFarmers. Daarnaast deed hij aanvullend onderzoek door vijftig bedrijven te enquêteren. Deze bedrijven splitste hij op in twee groepen: een groep met een

hoge levensproductie van 45.000 kilo gemiddeld en een met een lage levensproductie van 19.000 kilo gemiddeld.

### Mientje of nummer drie

Door het grotere aantal data zijn de onderzoeksresultaten uit Agroscoop het hardst. Uit de resultaten blijkt dat wie een hoge levensproductie nastreeft er verstandig aan doet om ook de jaarproductie op te voeren. Bedrijven met een 305 dagenproductie van minder dan 7500 kg melk per jaar realiseren een levensproductie van 28.180 kilo melk per afgevoerde koe. Op bedrijven waar de

koeien in 305 dagen gemiddeld meer dan 9500 kilo produceren loopt het levenstotaal op naar 34.604 kilo melk. 'Een hoge levensproductie haal je dus niet alleen door een lange levensduur', zegt rundveespecialist Bertho Boswenger, die het onderzoek van Arkink begeleidde.

Voor grote bedrijven is het lastiger om een hoge levensproductie te halen. De Agroscoop-cijfers laten zien dat bedrijven met meer dan honderd koeien gemiddeld 28.765 kilo levenstotaal per koe halen, terwijl bedrijven in de categorie van 61 tot en met 80 en van 81 tot en met 100 koeien respectievelijk 30.383 en 30.365 kilo melk op de teller zetten. 'Bij deze bedrijven heet een koe nog Mientje en op bedrijven vanaf honderd koeien is het nummer drie. Er is minder arbeid beschikbaar per koe en de regels om het afvoermoment te bepalen, worden strakker gehanteerd', zegt Arkink. Bijvoorbeeld bij koeien die drie keer geïnsemineerd zijn, maar nog niet drachtig zijn en daarom moeten vertrekken.

Het verband tussen levensproductie en aantal koeien is niet lineair; bedrijven met minder dan veertig koeien realise-

ren 29.745 kilo melk. Een verklaring hiervoor is lastig te geven. 'Mogelijk hebben die bedrijven minder ruimte om te investeren in koecomfort', zegt Boswenger. Een effect van gemengd voeren (doorgaans meer toegepast op de grotere bedrijven) kwam in het onderzoek niet naar voren.

### Diepstrooiselboxen

Arkink heeft de conclusies uit de enquête niet met een statistisch programma geanalyseerd en daardoor zijn ze niet significant. Niettemin komen er enkele interessante bevindingen uit naar voren.

Zo heeft 56 procent van de bedrijven met een hoge levensproductie diepstrooiselboxen in de stal, terwijl bedrijven met een laag levenstotaal zelden werken met een diepstrooiselbox (slechts 18 procent). Voor koematrassen is er geen verschil tussen bedrijven met een hoge of met een lage levensproductie (tabel 1). Bedrijven met een lage levensproductie werken in de meeste gevallen (55 procent) met een rubbermat. 'Een ligbed van diepstrooisel levert meer koecomfort, waardoor de levensproductie toeneemt', stelt Arkink. Hij leidt uit de cijfers af dat het onwaarschijnlijk is dat koeien vervroegd

Tabel 1 – Boxbedekking bij bedrijven met een hoge en een lage gemiddelde levensproductie

gemiddelde levensproductie	percentage boxbedekking		
	diepstrooisel	koematras	rubbermat
hoog (45.000 kilo per koe)	56	28	16
laag (19.000 kilo per koe)	18	27	55

Tabel 2 – Besparing opfokkosten hoge levensproductie

	productie per afgevoerde koe	
	laag (19.000 kilo)	hoog (45.000 kilo)
aantal melkkoeien	73	72
jaarproductie per koe (in kilo's)	7777	8858
leeftijd bij afvoer (jaar, maand)	5.06	7.03
afkalfleertijd vaarzen (in maanden)	27,2	25,7
opfokkosten per vaars (in euro's)	1566	1502
productieve jaren (jaar, maand)	3.04	5.01
vervangingspercentage	30	20
vaarzen jaarlijks nodig voor vervanging	21,9	14,4
opfokkosten per jaar (in euro's)	1566 x 21,9 = 34.302	1502 x 14,4 = 21.635

worden afgevoerd door een hogere (mastitis)infectiedruk in het zaagselbed. De koeien met een hoge levensproductie zijn gemiddeld 21 maanden langer in productie dan die met een lage levensproductie. 'De enige redenen om niet te kiezen voor diepstrooiselboxen zijn de extra arbeid en strooiselkosten.'

Arkink stelde bedrijven ook de vraag waar zij de koeien laten afkalven. Bijna tachtig procent van de bedrijven met een hoge levensproductie laat de koeien in een afkalfstal op stro kalven. Slechts vier procent van deze bedrijven laat koeien afkalven in ligboxen tussen de droge dan wel de melkkoeien. Verder bleek weidgang van weinig invloed op levensproductie, maar de manier van krachtvoer verstrekken weer wel: nagenoeg alle bedrijven met een hoge levensproductie (96 procent) werken met een krachtvoercomputer. 'Koeien zijn in de krachtvoerautomaat beter naar behoefte te voeren en geven daardoor meer melk. Met name voor pas afgekalvde dieren is dit belangrijk.' Bedrijven met een lage levensproductie voeren vaker krachtvoer in de melkstal of aan het voerhek.

### Minder opfokkosten

De reden om te streven naar een hogere levensproductie is evident. Het betekent doorgaans meer welzijn voor de koe en economisch voordeel voor de veehouder. Om een indruk te geven hoe groot dit voordeel is, becijferde Arkink de meerwaarde van een hoge levensproductie (tabel 2).

Dankzij een hogere leeftijd bij afvoer en een lagere leeftijd bij eerste keer afkalven, hoeven bedrijven met een hoge levensproductie tien procent minder dieren te vervangen. Dit resulteert in een voordeel van 12.668 euro minder opfokkosten per jaar. 'Dat is mooi geld', zegt Boswenger. 'Elke duizend kilo meer levensproductie levert voor een bedrijf met zeventig melkkoeien 413 euro per jaar op door besparing op de opfokkosten. Ofwel 5,70 euro per koe per jaar voor elke duizend kilo extra levensproductie.' |